

Transcendir la Selva

En la nostra representació mental d'algunes comarques, tant hi pesa un paisatge significatiu com la mirada de certs creadors carismàtics que acaben condicionant la nostra. Així, busquem en els verds molls i els ocres rovellats de la Garrotxa els quadres dels Vayreda, llegim el paisatge humanitzat del Baix Empordà a través dels textos de Josep Pla, i és Salvador Dalí qui ens ha ensenyat a veure l'Alt Empordà com una plana que fuga a l'infinit sota un cel atramuntanat o com un roquissar mineral ran d'un Mediterrani enigmàtic. Són simplificacions, de vegades impertinents, però que almenys serveixen com a «marca de la casa» a la qual poden aferrar-se publicistes, turistes, mandrosos i altres amants de les etiquetes.

Segons com es miri, en aquest sentit a la Selva no hem estat de sort. Bé prou que hem tingut literats i creadors de mirada esmolada en el nostre paisatge, però ens manca encara el Poeta, el Narrador, el Pintor: aquell prometeu capaç d'agafar les brases del foc casolà per oferir-lo als homes, i que els forasters acceptin d'escalfar-s'hi. En aquest procés difícil d'universalitzar la pàtria, hem tingut provatures més o menys afortunades, però cap d'elles no s'ha aixecat com a senyera per representar «una de les comarques més fines del país», tal com escrivia Josep Pla, enamorat del paisatge de la Selva que contemplava des del tren. I això que d'encerts creatius no ens en falten. Sense voluntat de ser sistemàtic, em vénen al cap les marines i boscatges de Joaquim Ruyra, algunes proses bàrbares de Prudenci Bertrana, la Breda noucentista pintada per Josep Aragay. No cal comptar gaire amb Salvador Espriu, el naixement del qual a Santa Coloma de Farners no és sinó una anècdota biogràfica.

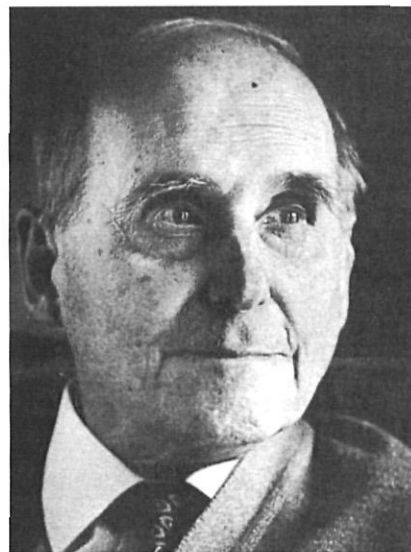
De bon començament tenim el problema de la representativitat, per tal com es tracta d'una comarca triplement esquizofrènica, com a mínim: la selva marítima, la de la plana central i la muntanyenca de les Guilleries. En una comarca paisatgísticament tan trossejada, forçosament tots els acostaments han de ser parcials. Però a d'altres comarques alguns paratges concrets bé prou que s'han erigit en sinècdoque del tot. Més aviat el problema és d'ordre sociològic i de consens: qui o què ens podria representar, als selvatans? Si ara per ara la facultat de transcendir la tenen els *media*, al meu parer hi ha un parell de grups profundament selvatans que estan reeixint en l'exportació de certs valors comarcals. D'una banda tenim el col·lectiu La Cuina a Sils, que estan divulgant amb notable eficiència els nostres secrets gastronòmics més preuats, com l'ànec amb salsafis o altres cassoles suculentos. De l'altra, el grup de Teatre de Guerrilla, de Sant Feliu de Buixalleu, l'humor senglar dels quals poua de certes tipologies i tics molt corrents a la Selva central. Tal vegada seran ells dos els qui perfilaran la seva Selva en l'imaginari col·lectiu català.

Josep Pujol i Coll

generar, entre manuscrits i fotografies d'un home que va viure per la literatura. Exposició i itinerari que caldria que es poguessin veure i sentir a Girona capital. Sam Abrams va remarcar que, des de 1921, quan el Garcés de vint anys va estiuajar a Selva de Mar, es va impactar del paisatge i de la dona que estimà per sempre més. Penyes i mar que, de tanta bellesa, li va semblar que els veia per primera vegada, tot i que havia nascut ran del mateix mar, quan es fa suburbi a la Barceloneta, i que tant havia admirat amb el seu amic Salvat-

Papasseit. A la Selva era, i és, tan blau que, segons ens fa adonar Abrams, el poeta enamorat el retrobava emmirallat en els ulls clars de l'estimada Pilar Brusés, la noia de la Bisbal amb qui coincidí aquell estiu, ulls blaus de mar que han perdurat en fills i nés i besnèts. Al primer poemari, *Vint cançons* (1922), ja s'hi veu aquest paisatge del festeig; i no només, com podria semblar, el Mediterrani —tan bell com agressiu— de l'Alt Empordà es troba a *Quadern de la Selva* (1962), sinó que el trobarem en tota la seva obra. Abrams diu: «Fins i tot

Tomàs Garcés, als 90 anys

MARCEL·LI SÁENZ

quan escriu a Barcelona, perquè per la finestra d'on fos, sempre hi veia Selva de Mar. Aquest racó meravellós de la Mediterrània resta homenatjat amb el seu nom i les seves paraules, en un bronze tan fosc com la roca on s'encimbellà la casa que conté les tan discretes com deliciosos golfes, estudi del nostre estimat poeta i narrador i traductor i defensor de la cultura, company de Salvat-Papasseit, de Marià Manent, de Josep Sebastià Pons... ». El dissabte 17 plovia fort, com si el cel també s'hagués emocionat. La munió vinguda d'arreu de Catalunya, atenta sota paraigües, escoltàrem Abrams, i la sensible pintora Carme Garcés, filla de l'homenatjat, també ens en llegí un bell poema. Sam Abrams recordà que Manuel Royes, alcalde de Terrassa i president de la Diputació, en ocasió de la presentació d'un llibre de Jaume Cabré on novel·la Terrassa digué: «És molt més important que un lloc, una ciutat, estigui present a la literatura que no pas als mapes». Poèticament exacte.

Ricard Creus